

Obraćanje supervizora, Suzan Džonson, zastupnicima Skupštine Brčko Distrikta, Vladi, sudstvu i drugim pozvanim gostima

Gospodine predsjedniče, gospodine gradonačelnice, zastupnici, predstavnici Vlade Distrikta i sudstva, uvaženi gosti:

Prošlog ljeta mi je ponuđeno da preuzmem poziciju supervizora za Brčko. Što sam više saznavala o tome, o konačnoj odluci i značajnim stvarima koje se ovdje dešavaju, time sam postajala više zainteresirana za ovu poziciju. Sada mi je veliko zadovoljstvo što sam ovdje u Brčkom.

Sebe već smatram članom ove zajednice. Premda je možda grad relativno mali po površini, napredak koji ste svi vi već postigli je značajan i povezuje Brčko sa uspjehom, sa kretanjem u budućnost, a ne sa stagnacijom i prošlošću.

Prije nego što nastavim, željela bih da odam priznanje na izuzetnom poslu koji ste, zajedno sa mojim prethodnicima, ambasadorima Farandom, Metjuzom i Klarkom, i predanim osobljem OHR-a Brčko, uradili na stvaranju jake osnove za budući napredak i veći prosperitet vaše zajednice.

Željela bih da se posebno zahvalim Gerhardu Zonthajmu čija sposobnost, predanost i iskustvo su znatno doprinijeli našoj efikasnosti. Nadam se da će on ostati sa nama do kraja mog mandata.

Danas bih željela da moja zapažanja usmjerim na tri šire oblasti:

- prvo, značajan napredak koji ste ostvarili ovdje u Brčkom u protekle četiri godine, na kojem možemo raditi zajedno kako bi se suočili sa novim izazovima koji su pred nama;
- drugo, strateška pitanja sa kojima se Bosna i Hercegovina suočava ove godine, tj. da li država želi da potvrdi svoju europsku sudbinu ili želi ostati na periferiji i kako će ova pitanja utjecati na Brčko i njegovu perspektivu;
- i treće, prioritete OHR-a Brčko i kako namjeravam raditi zajedno sa vama.

Prvo- Značajan napredak koji smo ostvarili kroz ovo jedinstveno partnerstvo. Vi znate bolje od mene da je Brčko postao primjer za mnoge u BiH čiji ugled daleko prevazilazi veličinu teritorije na kojoj se nalazi. Pokazali ste šta se može postići predanim radom, suradnjom između etničkih grupa i inicijativom na lokalnom nivou, spremnošću da gledate naprijed i iskrenim partnerstvom sa međunarodnom zajednicom. Brčko ima dobre predispozicije da nastavi da bude uzor u mnogim oblastima, ali o našoj priči moramo uvjerljivije govoriti i moramo bolje objasniti zašto je uspjeh koji je postignut ovdje dobar za entitete i za cijelu Bosnu i Hercegovinu.

U ožujku će se navršiti četiri godine od osnivanja Distrikta.

Tada je Brčko bio hrabar eksperiment bez presedana i sa mnogim rizicima. Ali, partnerstvo između Brčko Distrikta i supervizora OHR-a, koji su radili pod mandatom datim u skladu sa konačnom odlukom, je uspješno. Zajedno smo postavili jak temelj na koji se dalji napredak može nadograditi. Dobro su vam poznati ti pokazatelji:

- Distrikt je demilitariziran;
- Prognanici su se vratili, imovina je vraćena vlasnicima i OHR je prenio ovlaštenja za obrazovanje, ljudska prava, povratak i rekonstrukciju na Vladu Distrikta;
- Institucije Distrikta su multietničke;
- Sudstvo je neovisno i efikasno;
- Ekonomski napredak je evidentan, gospodarski razvoj se zahuktava i Distrikt privlači domaće i strane investitore;
- Prijelazna Skupština Brčko Distrikta je donijela preko sto zakona i amandmana. Vi, a ne entiteti, država ili međunarodna zajednica, ste radili i uspjeli riješiti mnoga osjetljiva pitanja, od davanja imena ulicama do spomenika na javnim mjestima;
- Samo u proteklih nekoliko mjeseci Distrikt je bio domaćin okupljanja više od četrdeset gradonačelnika sa cijelog Balkana i dao potporu održavanju pozorišnog festivala i sajma;

- Distrikt je član dva europska regionalna udruženja općina;

U mnogim oblastima, Distrikt predstavlja uzor ostalim dijelovima BiH. Imamo solidnu osnovu, ali mora se još dosta napora uložiti. Suočavamo se sa mnogim izazovima.

Prvo, da nastavimo da gradimo lokalnu vladu koja će biti aktivnija, efikasnija i transparentnija, koja brže odgovara potrebama građana, za koju se smatra da je blagonaklona kada je u pitanju obavljanje poslovnih aktivnosti. Neke od mjera za koje smatramo da će doprinijeti ostvarenju ovih ciljeva su:

- Da se što ranije počne primjenjivati Pravilnik o ponašanju javnih djelatnika i da Ured za žalbe građana bude aktivniji;
- Proces upošljavanja u javnim službama treba da se promijeni tako da se osigura da ključni preduslovi za zasnivanje radnog odnosa budu stručne sposobnosti, a ne poznanstva;
- Treba što prije izvršiti registraciju mjesnih zajednica;
- Potrebna je veća transparentnost u donošenju odluka o budžetu.

Drugo, da nastavimo sa stvaranjem većeg broja radnih mjesta u privatnom sektoru kroz završavanje procesa privatizacije, privlačenjem većeg broja domaćih i stranih investitora u Distrikt i stvaranjem dobrog okruženja za obavljanje poslovnih djelatnosti.

- Treba da ubrzamo proces restrukturiranja poduzeća koja još uvijek nisu privatizirana, i napravimo kocept privatizacije poslovnih prostora;
- Treba da izvršimo reorganizaciju i modernizaciju Luke Brčko;
- Treba da razvijemo industrijske zone u Distriktu;
- Treba da osnujemo jedan konsolidovan biro za upošljavanje koji će pružati efikasne usluge svojim korisnicima.

Treće, da bismo postigli ove ciljeve potrebno je da nastavimo i ubrzamo sa intezivnim usklađivanjem i reformom entitetskih zakona.

- Treba nam lista prioriternih zakona za ovu i naredne godine;
- Treba da završimo listu entitetskih zakona koji će nastaviti da se primjenjuju u Distriktu;
- Treba da uskladimo zakonodavne aktivnosti Distrikta sa državnim zakonodavstvom;
- Treba konačno da objavimo da međuentitetska linija razdvajanja više nema pravnu snagu u Brčko Distriktu.

Četvrto, potrebno je uložiti dosta napora u rekonstrukciju uništene i zapuštene infrastrukture u Distriktu i investirati u budućnost Distrikta.

- Moramo nastaviti sa čišćenjem korita rijeke Save.
- Moramo sprovesti ključna poboljšanja sistema vodosnabdijevanja i odlaganja čvrstog otpada.
- Trebamo popraviti više puteva, uključujući i realizaciju obilaznice za Brčko.
- Trebamo razviti strategiju kojom će se intenzivirati rekonstrukcija ili izvršiti nadoknada vlasnicima devastirane imovine.

Preveliki broj građana Distrikta još živi u uslovima koji predstavljaju osobnu tragediju za te ljude. Mnogo obrazovanih ljudi je bez posla, drugi su postali radno nesposobni usljed rata ili bolesti, veliki broj umirovljenika živi u siromaštvu, a mnogim obiteljima je potrebna pomoć da bi odgojili djecu u humanim uslovima. Najbolji način da se osigura minimalna zaštita socijalno ugroženih nije ad hoc jednokratna socijalna pomoć, nego "na potrebama zasnovana" pravna regulativa za socijalno ugrožene kategorije. Ovdje je važnije pitanje kako Brčko može efikasno raditi sa entitetima i državom na rješavanju pitanja mirovinskog sistema koji će biti pravedan i adekvatan za sve građane, a koji će proračuni moći podnijeti.

Ovo su samo neke oblasti u kojima napredak može imati značajne rezultate u građenju dobre vlasti i stvaranju uvjeta koji su potrebni za dalji napredak. Brčko stiže susjedne zemlje brže od preostalih dijelova BiH, ali moramo ići naprijed da se ne bi vratili unazad.

Kao supervizor, obavezujem se zajedno sa OHR-om da vam pružim potporu i pomognem u svim ovim nastojanjima. Mi imamo obećanje Vlade SAD-a za preko milion dolara za projekte za dalji razvoj. Također, moramo privući što više prijatelja i pristalica koji priznaju da je uspjeh koji je Brčko postigao također u interesu entiteta i BiH u cjelini, i da Brčko nije posebno ostrvo, nego ključni integralni dio BiH.

Međutim, napredak će sve više i više ovisiti od vas – Vlade, Skupštine, sudstva i svih građana Brčkog. Mi možemo obezbijediti finansijska sredstva, ali samo vaše ideje, spremnost da iznađete praktične kompromise i da naporno radite zajedno, će nam omogućiti da postignemo konkretne i mjerljive rezultate.

Izbori

Dozvolite mi da sada kažem nekoliko riječi o izborima. Slobodni i pošteni izbori su ključni mehanizam koji građanima omogućava da usmjeravaju institucije uprave i drže stranke i javne djelatnike odgovornim za svoj rad.

Izbori za Skupštinu Distrikta, zakazani za listopad 2004. godine su od ključne važnosti za konsolidaciju Distrikta i implementaciju Konačne odluke. Bez obzira na ishod izbora, uvjeren sam da rezultirajući povećani legitimitet i autoritet koje će Skupština i Vlada nakon izbora uživati mogu biti samo pozitivan i dobrodošao napredak i signal političke zrelosti.

Mi radimo zajednički sa vladinim Odjelom za javni registar, Izbornim povjerenstvom Brčko Distrikta, OESS-om i drugim relevantnim organima vlasti na registraciji birača. Želim da iskoristim ovu priliku da apelujem na sve one koji imaju pravo da glasuju da se registriraju i izvrše ponovnu provjeru da li se njihovi osobni podaci podudaraju sa podacima iz Centra za registraciju birača u ulici Hasana Bećirevića.

Drugo, pozivam sve političke stranke da biračima Distrikta prezentuju realistične, konkretne i praktične prijedloge, koje nazivamo političkom platformom, koja sadrži pitanja za koje stranka vjeruje da su najvažnija, i šta stranka predlaže da uradi u svezi sa tim pitanjima. Da bi stekli povjerenje i potporu glasača, stranke moraju pokazati da ne rade u sopstvenom nego u javnom interesu. Birači moraju od stranaka zahtijevati da odgovore na njihove zahtjeve.

Treće, savjetovala bih sve javne djelatnike da posebno budu pažljivi da ne koriste javna sredstva i resurse za izbornu kampanju ili za partijsku politiku i čak da izbjegavaju situacije koje bi se mogle shvatiti tako. Spremnost i sposobnost javnih djelatnika da odgovorno i mudro koriste javna sredstva tijesno su povezani sa građenjem javnog povjerenja u vladu na svim nivoima.

Put ka napretku

Međunarodna supervizija koju sprovodi OHR i supervizor ne može i ne treba da postane trajna pojava u Brčkom i BiH. Ali prije postepenog ukidanja supervizije i smanjenja prisustva međunarodnih organizacija, želimo biti uvjereni da je investicija u koju smo zajednički ulagali sigurna, da je posao zaista obavljen, i da je došlo pravo vrijeme da se razvijaju novi načini nastavka naše suradnje u budućnosti.

U praktičnom smislu, režim supervizije će ostati na snazi još neko vrijeme nakon izbora za Skupštinu Distrikta. U međuvremenu, prioriteta OHR-a, zajedno sa prioritetima Vlade i Skupštine, govore mi da ćemo imati puno posla i izazova u ovoj godini.

Usvajanje našeg plana rada će zahtijevati tri osnovne sposobnosti – puno rada, političku volju i posljednje, ali ne i manje važno, postizanje kompromisa. Ova posljednja sposobnost će naročito biti važna nakon izbora. Vaša – naša sposobnost da dalje napredujemo se ne može desiti u vakuumu, nego u širem kontekstu Bosne i Hercegovine, i njenom mjestu u regionu, Europi i trans-atlantskom savezu.

Ovo me navodi na drugu širu oblast koju želim pomenuti danas – jedno od ključnih pitanja sa kojim se BiH suočava ove godine, naime, da li potvrđujete, ili ne, ono što je visoki predstavnik, Paddy Ashdown, nazvao vašom “europskom sudbinom”, ili kako on to ponekad kaže – da li ulazite u voz za Europu i NATO, ili ne. 2004. godina će biti godina odluke.

Region se okreće prema Europi. Mnoge susjedne zemlje su već uključene u proces postepenog priključenja Europskoj uniji. Sredinom ove godine, biće jasno da li je Bosna na pravom putu da se sa svojim susjedima priključi Europi, ili će ostati na periferiji Europe.

- U lipnju, na samitu u Istanbulu, NATO će odlučiti o članstvu BiH u Partnerstvu za mir, što je prva

stepenica za ulazak u NATO;

- Tokom ljeta, Europsko povjerenstvo će procijeniti napredak BiH u realizaciji uslova iz Studije izvodivosti i odlučiti da li da preporuči otpočinjanje pregovora sa BiH.

Entiteti i BiH moraju da rade na teškim strukturalnim reformama, usvajanju novih zakona i osnivanju novih institucija; mi ovdje u Brčkom treba da nađemo efikasne načine da osiguramo da se naši interesi i prava uzmu u obzir.

Ovo znači da moramo intezivirati dijalog na svim nivoima i iznaći pravu strategiju kako bismo osigurali da napredak koji smo ostvarili ovdje u Brčkom ne bude umanjen, kao i da Brčko da odgovarajući doprinos sveukupnom nastojanju da se "uhvati voz za Europu". Radujem se što ću raditi sa vama na ovom važnom pitanju.

Zajednički rad, prioriteti i uloga OHR-a

Već sam spomenula neke od oblasti koje treba da riješimo ove godine.

Govoreći šire, uloga OHR-a u BiH ove godine biće da pomogne oko implementacije reforme i restrukturiranja koji su uslovi za ulazak u Europsku uniju i NATO. Ovo znači da će visoki predstavnik u Sarajevu, i supervizor za Brčko, pregovarati, urgirati, predlagati, podržavati i pomagati. Ako i kada budemo morali izdavati naloge ili smjenjivati zvaničnike, to će biti samo kao krajnje rješenje, a nećemo to smatrati vašim ili našim uspjehom. Vi ćete, mi se nadamo, preuzeti odgovornost da sami izvršite neophodne reforme, a nećete odlagati donošenje teških odluka koje zahtijevaju kompromis. Što rjeđe OHR bude morao nametati ili izdavati naloge, time će naš uspjeh biti veći, i time ćete vi demonstrirati veću spremnost za članstvo u Europu i NATO.

I na kraju, iako je za mene Brčko nešto novo, u posljednjih 15 i više godina radila sam na pitanjima tranzicije u mnogim zemljama bivšeg Sovjetskog Saveza, Jugoistične Europe i Bliskog Istoka. Tokom svoje karijere, u diplomatiji, u privatnom sektoru, kako u poduzećima tako i sa nevladinim organizacijama, imala sam sreće da radim na mnogim izazovnim problemima i pitanjima.

Brčko Distrikt je jedinstven po tome što kombinuje izazove prevazilaženja nekih lošijih istorijskih naslijeđa i stvaranja multietničkog, demokratskog i prosperitetnog društva, sa mnogim pozitivnim aspektima - obrazovani i talentirani ljudi, mnogo različitih kultura i tradicija koje doprinose bogatstvu života ovdje, i jasan i kreativan karakter same konačne odluke.

Također sam sretna što sam naslijedila tim posvećenih, obrazovanih ljudi koji su većinom iz Bosne i Hercegovine.

Radujem se vremenu koje ću provesti ovdje i prilici da se sastanem sa vama pojedinačno tokom našeg zajedničkog rada i da vas osobno upoznam. U međuvremenu, pozivam vas da nastavite da tijesno surađujete sa osobljem OHR-a, vašim suradnicima iz Vlade i sugrađanima, i želim vam uspješnu i prosperitetnu 2004. godinu.